

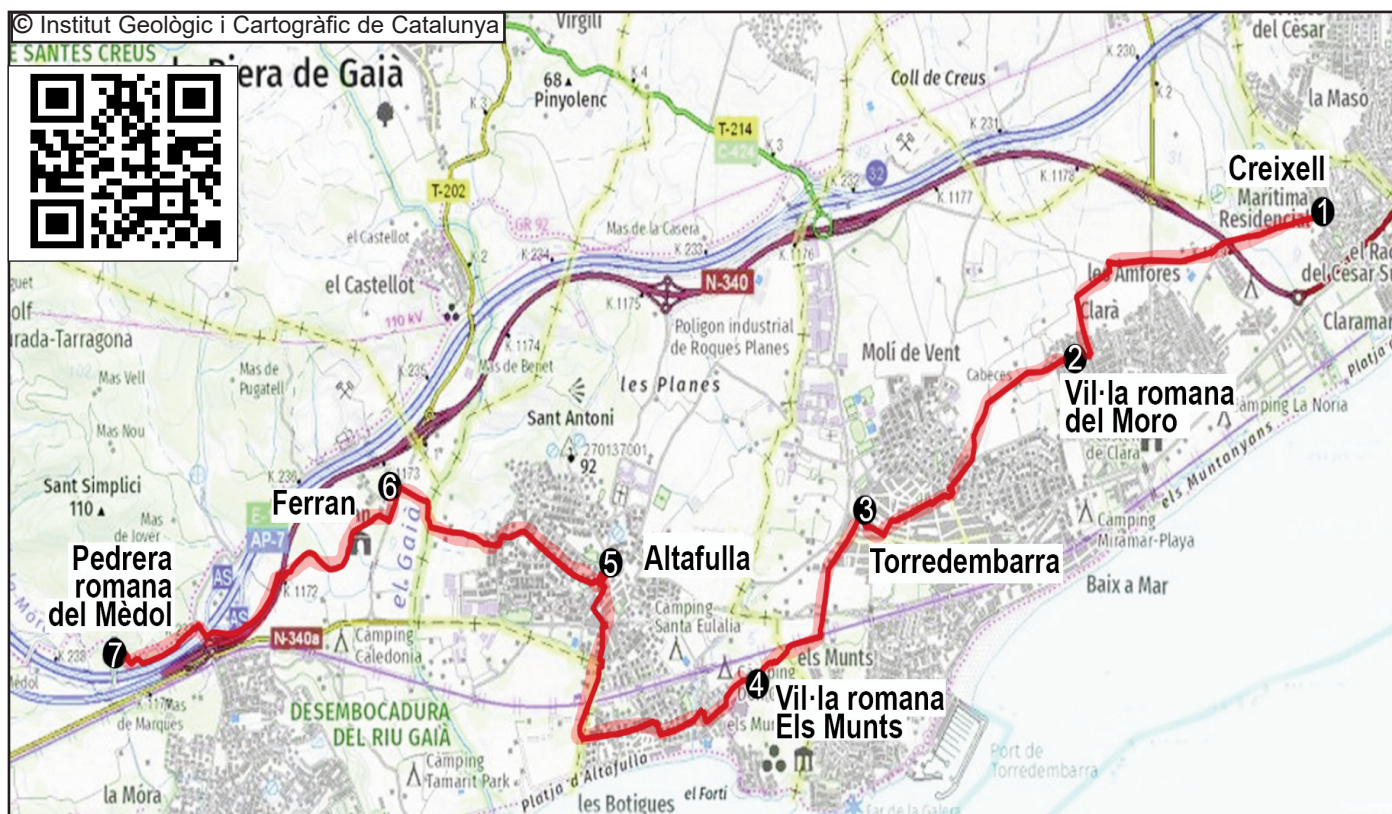
SENDER DE LA VIA AUGUSTA

13/04/2024 Creixell-Torredembarra- Altafulla-Mèdol

Associació Excursionista d'Etnografia i Folklore

Avinyó, 19 pral. 08002 Barcelona - tel: 933 022 730

c/e: infoaeef@gmail.com - www.aeef-barcelona.org/camidesantjaume

Recorregut a peu

Sortirem a la confluència de l'av. de l'Oceà Atlàntic amb el c. del Cap de Tossa, prendrem una pista pavimentada en direcció oest entre camps de conreu, passats uns 600 metres passarem sota la carretera N-340, tot seguit deixarem a l'esquerra la urb. Sadolla i seguirem recte per entra a la zona denominada Les Anfores, en sortir d'aquesta zona creuarem la carretera T-210 i continuarem recte per la pista que seguim, deixarem una pista a l'esquerra i passats uns 250 metres prendrem una pista a l'esquerra i tot seguit prendrem la primera pista a la dreta que ens portarà a una bifurcació on prendrem una pista a l'esquerra, es tracta del denominat Camí de Moro, quan entrem a la població arribem a una rotonda on seguim a la dreta per c. Via Augusta; aviat tindrem a l'esquerra les ruïnes de la **vil·la romana del Moro**, al final del carrer seguirem per recte per una pista entre camps de conreu, aviat deixarem a l'esquerra les instal·lacions de Caveces i poc després arribarem a una bifurcació on seguirem una pista a l'esquerra que ens portarà al c. Camp de la Bota, de Torredembarra, i el seguirem a la dreta, creuarem una rotonda ovalada i seguirem pel c. Sant Pere que ens portarà a la pl. de l'Escorxador on prendrem la baixada de Sant Antoni a l'esquerra fins a la pl. de la Font on prendrem el c. Joan Güell a la dreta; deixarem l'església de Sant Pere a la dreta i la Torre a l'esquerra i en ser a la pl. del Castell tindrem aquesta edificació al fons, anirem a l'esquerra pel c. Ample, després del Portal de la Bassa seguirem pel c. Els Munts al final del qual sortirem de la població i seguirem recte per una pista pavimentada; creuarem la carretera N-340 i després passarem sobre les vies del tren i anirem a la dreta per una pista en paral·lel a les vies, deixarem pistes als dos costats i arribarem al c. del Munts i el seguirem a la dreta, a la dreta tindrem la pl. de les Anfores on hi ha l'accés a les runes de la **Vil·la romana dels Munts**, seguirem a la dreta pel c. dels Munts i aviat anirem a la dreta pel c. Ponç d'Icart que ens portarà a la Via Herculía i la seguirem a l'esquerra fins al c. del Camí del Prat, el seguirem a la dreta i ens portarà a una rotonda on anirem a l'esquerra per la Via Augusta al final de la qual arribarem a una rotonda on seguirem recte pel Camí del Mar, per un pas elevat creuarem les vies del tren i després creuarem una rotonda i entrarem a la població d'Altafulla, seguirem pel mateix carrer; creuarem el c. del Marquès de Tamarit i continuarem pel c. Sant Antoni Abat, quan arribem al c. de Dalt el seguirem a la dreta, al final del carrer arribarem a una placeta on seguirem pel carrer de l'esquerra i tot seguit prendrem el c. del Cub a la dreta i arribarem a la pl. de l'Església, l'església de Sant Martí i el castell de Montserrat queden al fons, anirem a l'esquerra per un túnel sota les cases que ens portarà al Camí de Sant Antoni i el seguirem a l'esquerra, arribarem a una rotonda i anirem a la dreta pel c. Onze de Setembre que ens portarà a la pl. Catalunya on seguirem pel c. de la Cadenera, creuarem la ronda d'Altafulla i seguirem pel camí de Ferran al final del qual seguirem per una pista pavimentada; creuarem el riu Gaià per un pontet i la pista ens portarà a la carretera T-202 i la seguirem a l'esquerra, deixarem a la dreta la població de Ferran i al final de les cases deixarem la carretera i anirem a la dreta per seguir una pista entre camps de conreu, aviat deixarem una pista a l'esquerra i més endavant creuarem la N-340 i anirem a l'esquerra per una pista en paral·lel a la carretera; quan arribem a una rotonda de la carretera anirem a la dreta i creuarem l'autopista AP-7 per un pont; tot seguit hi haurà la opció d'anar a visitar la **pedrera romana del Mèdol**, a uns 550 m, i tornar en aquest punt des d'on accedirem a l'àrea de servei on ens recollirà l'autocar.

(2) Vil·la romana del Moro (Torredembarra)

És un jaciment format per un conjunt d'estructures: conjunt termal, àrea de serveis i sector residencial. L'estudi de les restes descobertes permet distingir dues fases constructives: la primera correspon a l'època republicana (del segle II aC fins a l'I aC) i la segona a l'època augustal (del segle I aC fins a l'I dC).

La primera fase és la fase més antiga, correspondria al moment de la seva primera ocupació. Segons els especialistes, aquesta fase fou edificada entre les acaballes del segle II aC, del segle I aC. Aquesta datació s'ha fet en base a paral·lelismes entre alguns dels elements apareguts al Moro amb d'altres similars trobats en altres jaciments. Aquesta fase s'ha identificat com la part residencial de la vil·la.

La segona fase en realitat és una reforma a gran escala de l'anterior. La nova etapa va provocar que algunes de les estances de la primera abandonessin la seva funció original i que d'altres passaren a ser secundàries dins el context de la vila. La reforma va consistir principalment en construir una nova estança més ampla, en afermar algunes parets, i probablement, la transformació d'un conjunt termal anterior.

Segons tots els indicis, sembla ser que la vil·la romana del Moro deixa de ser explotada durant els últims anys del segle I dC o a començaments del segle II dC, començaments d'època antonina (96 dC - 192 dC).

(3) Torredembarra

El topònim prové de l'aglutinació de Torre d'en Barra, d'en Barres, en Bares o Bardes i no es registra, amb aquesta forma, fins al primer quart del segle XIV. Primer es va conèixer amb la forma simple de la Torre, entenent *turris* com a torre o masia particular fortificada, que dominaria una quadra o subdivisió d'un terme castral. Així, el 1178, per situar Ramon Mestre i la seva família es diu que eren de *Turre*, és a dir de la Torre.

Els orígens de Torredembarra es poden relacionar amb la donació, dins del terme del castell de Tamarit, d'una quadra anomenada Clarà, que el 19 de març de 1057 van efectuar els comtes de Barcelona, Ramon Berenguer I i Almodis de la Marca. La donació anava acompanyada de l'obligació de conrear la terra i de construir-hi "una torre de pedra i calç i una fortalesa". Aquest és l'origen de l'actual barri de Clarà, mentre que el del nucli de la vila de la Torre es remunta al darrer terç del segle XII.

La concòrdia de 1206 va reconèixer la diferenciació entre el nucli de la Torre i la quadra de Clarà. Ramon de Tamarit, senyor de la Torre, va establir una avinença amb els seus vassalls per oferir a aquests un millor refugi en temps de guerra, el senyor, a canvi, pagaria als mestres d'obres la feina de pederar i cobrir la fortificació. Els acords, a més de Ramon de Tamarit, van ser signats per 35 caps de casa.

Després de la signatura del Tractat d'Utrecht, Tarragona es resistí a l'ocupació borbònica però el marquès de Ledesma, general dels exèrcits borbònics, va aconseguir-ne la capitulació el 14 de juliol de 1713 pacíficament i sense resistència, ja que les tropes imperials havien rebut l'ordre d'evacuar la ciutat, però l'exèrcit català de socors comandat per Rafael Nebot fou derrotat al combat de Torredembarra. El marquès de Ledesma, sota les ordres del duc de Pòpuli, i en última instància per instigació del mateix Felip V de Castella, va dur a terme una política atroç de represàlia dels presoners de guerra catalans, que alhora va servir de propaganda per al poder borbònic.

Torre de la Vila

Molt a prop de l'església de Sant Pere Apòstol hi ha una torre quadra, emmerletada, que és l'edifici més antic de Torredembarra. Formava part del castell antic, documentat des de 1057. Probablement, és una de les quatre torres que formaven part de la muralla que es va alçar a començament del segle XIII, per defensar el nucli urbà. Es coneixia com la torre grossa. Tot i el seu origen romànic, va ser reformada en època gòtica. D'aquest estil conserva una finestra d'arc conopial i una altra de coronella, segurament del segle XV. Va ser restaurada l'any 1981.

Església de Sant Pere Apòstol

L'església parroquial de Torredembarra és un gran edifici de carreus amb planta de creu llatina inscrita dins un rectangle. Una nau i capelles laterals, la nau central està coberta amb volta de canó amb llunetes i també als braços del creuer.

Aquest es veu coronat per una cúpula oval damunt de petxines. La façana presenta una portada renaixentista de mitges columnes corínties, fris llis i frontó triangular partit damunt cartel·les. A la part de la façana que dona a l'Evangeli hi ha una altra portada renaixentista més senzilla.

El campanar té la part baixa quadrada i la part alta octogonal. L'església és un conjunt renaixentista que s'encamina cap al barroc. Es comença l'any 1705 i es va acabar l'any 1770, a excepció de la capella que s'obre al creuer que és més tardana.

Castell de Torredembarra

Actual seu de l'Ajuntament de Torredembarra és l'únic edifici civil de nova planta del Renaixement català que es conserva a Catalunya.

Lluís Icart, senyor de la vila, el va començar a construir l'any 1565 i el va acabar 15 anys després. L'edifici es va projectar com una residència-fortalesa que dominés la població.

De planta quadrada i amb quatre torres als cantons, es situà al punt més alt de la vila i, seguint la tradició mediterrània, allotjà al bell mig un pati porticat amb arcades. Les dependències s'ordenaren al voltant d'aquest pati central. Entre la porta principal i el pati hi ha un tram rectangular que fa de pòrtic, cobert amb la volta que s'atribueix al mestre Pere Blai.

(4) Vil·la romana dels Munts (Altafulla)

En aquest indret s'han identificat les restes d'una vil·la del segle I dC que es va abandonar i desmuntar a inicis del segle II amb l'objectiu de construir-hi una gran vil·la aristocràtica. A finals del segle III s'hi produí un incendi que provocà la destrucció parcial de l'edifici, cosa que inicià una decadència que es va allargar durant tot el segle següent. A inicis del segle V es van detectar noves reformes que van acabar conformant la vil·la tardo romana i visigoda, que va estar en ús fins al segle VII.

A partir de mitjan segle XX, s'hi van desenvolupar diverses campanyes d'excavació que van fer sortir a la llum una part important de les restes i en van permetre traçar les línies generals de la seva història. A inicis del segle II dC, a uns 12 quilòmetres de Tàrraco, es va construir aquesta vil·la residencial d'unes dimensions i un luxe excepcionals.

La casa tenia com a mínim dues plantes. El pis superior es distribuïa al voltant d'un gran pati interior que tenia al centre un estany amb peixos. En aquest pis hi havia les habitacions més nobles i una galeria amb vistes al jardí i al mar. A la planta de baix hi havia més habitacions i un gran menjador (triclini). Seguint un passadís obert al jardí, s'arribava als banys amb piscines d'aigua freda (frigidarium) i d'aigua calenta (caldarium) amb un sofisticat sistema de calefacció per terra, una piscina descoberta i latrines. A la platja, uns altres banys completaven les edificacions.

Pintures a les parets, paviments amb mosaic, escultures, fonts, estanys artificials, columnes i placats de marbres d'importació n'embellien encara més els espais. D'entre la decoració recuperada cal destacar uns mosaics de paret força excepcionals que representen les muses i un sostre pintat amb la representació de les estacions de l'any. Dos exemples del gran refinament decoratiu.

(5) Altafulla

El nom del poble ve de l'àrab al-taḥwila, 'el camp'.

L'església parroquial està dedicada a Sant Martí. Es va construir entre els anys 1701 i 1705 i és d'estil neoclàssic. Té planta de creu llatina i compta amb tres naus amb creuer. A la façana hi ha una imatge de Sant Martí de Tours. Compta amb un campanar inacabat de planta quadrada. Encara que va patir grans desperfectes durant la Guerra Civil, encara conserva un retaule barroc del 1745.

El castell està en molt bon estat de conservació, ja que va ser reconstruït a partir d'uns plànols del segle XV. És un edifici en forma de polígon irregular amb aspecte de fortalesa. Encara que l'interior s'ha canviat diverses vegades, conserva el pati original i una galeria renaixentista.

Altafulla no apareix fins a l'edat mitjana (segle XI), quan es crea a redós del castell. No obstant, l'etimologia del nom de la vila podria tenir l'origen en el període d'ocupació musulmana. En efecte, Altafulla podria traduir-se com «la misericòrdia d'Al·là» (al-taf-ullah), una referència potser, a les bondats d'aquells paratges. Al terme municipal s'hi han trobat també restes prehistòriques i sobretot moltes restes romanes. Concretament hi ha ruïnes de com a mínim quatre vil·les d'habitants rics de Tàrraco i tres pedreres romanes.

(6) Ferran

L'origen del castell de Ferran es remunta al segle XI, quan era només una torre de vigilància dins el terme del castell de Tamarit. Aquesta torre està documentada d'ençà el 1197 fruit d'una donació testamentària en què Guillem de Granada deixa el castell de Ferran (junt amb el de la Granada) al seu nebot Berenguer de Castellet.

Al llarg del segle XIV va estar sota el domini de l'església de Tarragona i va passar a les darreries del segle XVII, a mans del marquès de Tamarit, Francesc de Montserrat i Vives. Actualment el castell és una construcció gòtic-renaixentista molt modificada en època moderna amb esperit histo-

ricista i romàntic. Està format per diferents cossos fortificats, entre els quals destaca una torre lateral emmerletada, amb una garita angular. Hi ha diverses finestres coronelles de tradició gòtica i altres de renaixentistes, de tipus mixtilini, amb l'escut dels marquesos de Tamarit, propietaris del lloc a partir del segle XVII.

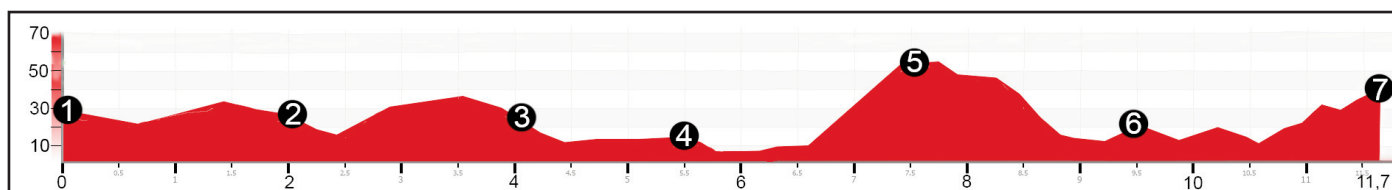
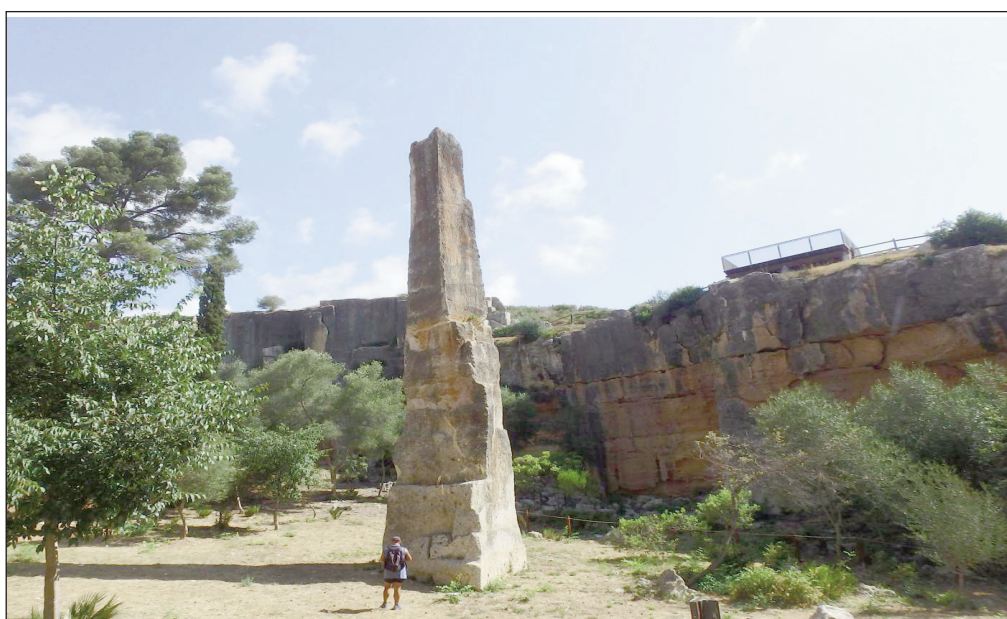
Està constituït per una muralla amb torres que tanca un pati i diverses construccions. El casal principal es troba en contacte amb la façana emmurallada que dona a la plaça. D'aquesta sobresurt una torre quadrangular amb algunes finestres. En destaquen una a la façana principal d'arc apuntat sobre la qual hi ha tres espitlleres. Al cap d'amunt a l'angle amb el costat de llevant de la torre, un torricó. A la façana de llevant es conserva un matacà. Coronen tota la torre, els típics merlets.

(7) Pedrera romana del Mèdol

La pedrera romana del Mèdol és una gran foia, o conca, coneguda com el Clot del Mèdol, de més de 200 metres de llargada i una amplada d'entre 10 i 40 metres, produïda per la constant extracció de pedra calcària —molt freqüent a la zona— en època romana per construir els edificis més importants de Tàrraco. Al centre de la pedrera s'alça una agulla de pedra no excavada.

El trasllat dels carreus a la ciutat es va realitzar a través de la Via Augusta, molt propera a la pedrera. Hom calcula que de la pedrera es van extreure, aproximadament, uns 50 mil metres cúbics de pedra.

El conjunt del Mèdol té un gran atractiu, en part també gràcies a la riquesa ecològica i la vegetació, amb què s'aconsegueix un contrast amb els colors de les diferents tonalitats dels talls de pedra.

FITXA TÈCNICA:
Lloc de sortida de Barcelona: Xamfrà dels carrers Consell de Cent i Lepant (Metro L2 Monumental, a 150 metres, i L5 Sagrada Família, a 300 metres).
Hora de sortida: 7:00
Menjars: Esmorzar en àrea de servei o similar, dinar al final de la caminada.
Itinerari a peu: El Vendrell (1), Urb. Torreblanca (2), El Francàs (3), Arc de Barà (4) i Creixell (5).
Longitud: 12,000 km aprox.
Durada: 3:30 h. aprox.
Desnivells: 70 m de pujada i 75 m de baixada.

PROPERA SORTIDA SENDER DE LA VIA AUGUSTA: 23 de març: El Vendrell - Creixell
PROPERA SORTIDA GR 92: 02 de març: Lloret - Tordera
 Podeu trobar tota la informació d'aquestes sortides al web:
www.aeef-barcelona.org/camidesantjaume

Tel. d'incidències solament per durant l'excursió: 609 334 872